

Asia: VN/24846/2023

Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen käytön monivuotinen suunnitelma

Yleiset kysymykset

Onko suunnitelmassa ja sen linjauksissa tunnistettu olennaiset asiat?

Luonnoksessa on pääosin huomioitu oikeat asiat. Teksti ei kuitenkaan varsinaisesti huomioi alueiden älykkään erikoistumisen strategioita, jota voidaan maakuntanäkökulmasta pitää merkittävänä strategisena puutteena.

Varsinais-Suomen liitto korostaa muutoksen hallintaa ja toimintakykyä tilanteessa, jossa kansainvälinen ja kansallinen toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa ja merkittävässä epävarmuuden tilassa. Lisäksi liitto haluaa painottaa yleisesti niiden alueiden toimintamahdollisuuksien edelleen vahvistamista, joilla on parhaat edellytykset kehittää TKI-toimintaa (yliopisto- ja korkeakoulukaupungit) erityisesti Etelä-Suomen alueella. Kansallisessa TKI-työssä on myös tärkeää kyetä panostamaan aidosti potentiaaliin uusiin kasvualoihin ja vahvistamaan nykyisten alojen uudistumiskykyä tavalla, joka aidosti lisää talouskasvua Suomessa.

Miten suunnitelma vaikuttaa sektorinne ja/tai organisaationne toimintaan?

Varsinais-Suomen alueellinen TKI-toiminnan kehittäminen perustuu hiljan valmistuneeseen maakunnalliseen TKI-tiekarttaan (<https://varsinais-suomi.fi/kehittaminen/mika-maakuntastrategia-on/maakuntastrategian-toteutumista-tukevia-asiakirjoja/tki/>), jonka toteutuksessa huomioidaan myös kansalliset linjaukset. Niin ikään alueellisen työn taustalla ovat myös Etelä-Suomen maakuntien yhteiset linjaukset asiassa. Keskeisessä roolissa alueellisen vaikuttavuuden osalta ovat tällöin erityisesti kansalliset rahoitusratkaisut- ja mallit.

Maakunnan yritysten T&K-volyymit ovat edelleen suhteellisesti pienemmät kuin esimerkiksi Pirkanmaalla tai Pohjois-Pohjanmaalla, mikä voi heikentää kestävän pitkäjänteisen kasvun mahdollisuuksia. Lähtökohtana maakunnassa on, että alueen teollisuuden kykyä ja mahdollisuuksia TKI-investointeihin tulee parantaa ennen kaikkea yritysten ja korkeakoulujen yhteistyön ja yhteishankkeiden kautta. Ensiarvoisen tärkeitä ovat myös yritysten ja korkeakoulujen monikäyttöiset

TKI-alustat, joiden kautta yritysten olisi helpompi päästä tekemään TKI-työtä. Lisäksi mm. tohtorikoulutuspilottit ja niiden jatko sekä korkeakoulujen tutkimusryhmien- ja hankkeiden toiminta ovat tässä suhteessa tärkeitä. Maakunnallisten tavoitteiden kärjessä ovat mm. kansallisen TKI-rahoituksen (OKM/TEM) kasvattaminen alueella ja TKI-infrastruktuurien rakentaminen maakuntaan.

Huomiot suunnitelman linjauksiin

Yhteistyö on Suomen T&K-toiminnan vahvuus

Ehdotettu suunnitelma tunnistaa hyvin laajan kansallisen saumattoman yhteistyön (ml. rahoittajien toiminta) merkityksen TKI-kysymyksissä myönteisen kasvu- ja kehityskierteen aikaansaamisessa. Julkisen TKI -rahoituksen vipuvaikutusta on syytä korostaa ja samalla todeta mm. osaamiseen ja koulutukseen käytettävien panostusten merkitys. Edelleen TKI-työn ja rahoituksen pitkäjänteisyys ja hallituskausien yli ulottuva jatkumo ovat tärkeitä näkökulmia lyhytjänteisen projektirahoituksen sijaan. Erityisesti panostukset korkeakoulujen ja yritysten yhteishankkeisiin ja rahoitusmallien kehittäminen tätä silmällä pitäen ovat keskiössä. Ehdotettujen Business Finlandin ja Suomen Akatemian rahoitusten lisäksi myös kansallinen Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen (AKKE) -tyyppinen rahoitus olisi hyvä väline alueiden ominaispiirteet ja vahvuudet tunnistavaan rahoitukseen.

Kansainvälisten läntisten verkostojen ja rahoituskanavien rooli on luonnoksessa esillä sinänsä hyvin mutta suunnitelmassa tulisi kuitenkin korostaa enemmän ja huomioida realistisesti kansainvälisen turvallisuuspoliittisen tilanteen tarjoamat mahdollisuudet mm. NATO-jäsenyyden kautta. Myös eurooppalainen rahoituskonteksti (esim. Horisontti-ohjelma) tulisi näkyä suunnitelmassa vahvemmin. Lisäksi tulisi nostaa esille konkreettiset toimintamallit, joiden avulla suomalaiset verkostot pääsevät näitä mahdollisuuksia hyödyntämään.

Yritysten kunnianhimoisen T&K-toiminnan lisääntyminen vauhdittaa talouskasvua

- **Yritysten T&K-investoinnit kasvuun**
- **Uusia yrityksiä T&K-toimintaan**

Kyseisen kohdan tavoitteet ja toimenpiteet ovat hyvin kannatettavia. Erityisesti kasvuhakuista TKI-työtä tekevien yritysten määrän kasvattaminen merkittävästi nykyisestä on erityisen tärkeää. Lisäksi tulisi vahvistaa yritysten kykyä ja halukkuutta sitoutua pitkäaikaisiin kehittämishankkeisiin TKI-työn saralla. Prosessit ovat usein pitkiä eivätkä aina tuota taloudellista tulosta lyhyellä tähtäimellä. Tämä on erityinen haaste pienille yrityksille.

Rahoituksen suuntaamisessa puhutaan riskinottoon kykenevistä yrityksistä. Myös rahoittajilla (Business Finland ja tulevat Elinvoimakeskukset) tulee olla riskinottokykyä ja uskallusta rahoittaa

riskipitoisempia hankkeita. Tähän voisi kokeiluluonteisesti muodostaa uuden määräaikaisen rahoitusmuodon, joka luo mahdollisuuksia rahoittajien suurempaan riskinottoon.

T&K-osaaminen lisääntyy ja T&K-osaajien määrä kasvaa julkisella ja yksityisellä sektorilla tuottavuuskasvun tueksi

- **Uutta tietoa tuottava T&K-toiminta**
- **Tutkijanurat vahvistuvat julkisella ja yksityisellä sektorilla**

Osaajien saatavuus on muodostumassa TKI-toiminnan ja myös vihreän siirtymän pullonkaulaksi. Varsinais-Suomen liitto korostaa kansainvälisten osaajien merkitystä kansallisen TKI-osaamisen tason vahvistamisessa. Kyse on tällöin kokonaisvaltaisesta näkökulmasta kattaen niin tutkijat, tutkijan koulutuksen saaneet elinkeinoelämän tarpeisiin, rekrytointipalvelujen toimivuus, opiskelu- ja työlupamenettelyt, osaajien integroinnin yhteiskuntaan ja työyhteisöihin jne. Kyse on samalla myös työperäiseen maahanmuuttoon liittyvästä järjestelmästä ja sen toimivuudesta.

Lisäksi tulisi muistaa koko koulutusketjua ajatellen suomalaislasten laskevat oppimistulokset (mm. Pisa-tutkimus). Tämä näkökulma tulisi huomioida tässäkin tekstissä ja painotuksissa erikseen koska ilman osaamisen perustaa meillä ei kohta ole edellytyksiä korkean tason TKI-toimintaan lainkaan.

Keskeistä on myös varmistaa kansallisten osaajien saatavuus panostamalla koko koulutusketjuun ja jatkuvan oppimisen palveluihin (mm. ohjauspalvelut), riittäviin aloituspaikkamääriin sekä tohtorikoulutuspilotin vakinaistamiseen ja tutkijanurien vahvistumiseen suomalaisessa järjestelmässä. On tärkeää vahvistaa mahdollisuuksia tutkijanurien käynnistämiseksi ja ylläpitämiseksi. Tärkeää on myös kyetä panostamaan yritysten henkilöstöjen lyhyt- ja täydennyskoulutuksiin liittyen uusiin TKI-osaamistarpeisiin. Tämä korostuu AMK-tasolla mutta koskee myös II asteen ammatillista koulutusta. Suomalaisten yritysten kykyä ja ennen kaikkea halua palkata ulkomaalaisia osaajia tulisi merkittävästi vahvistaa. Halukkuus ja asenteet ovat pitkään olleet liian heikkoja. Yrityksiä tulisi asiassa tukea ja kannustaa esimerkiksi pitkäjänteisen ohjelman avulla, joka yritystasolla kestäisi pidempään kuin vain pelkän rekrytointiprosessin ajan.

Myös kansallisen ja alueellisen ennakointijärjestelmän toimivuutta on syytä nostaa esille TKI-teeman osalta.

Yleisesti linjaukset Suomen Akatemian rahoituksen lisäämisestä ovat erittäin kannatettavia.

Korkeatasoiset tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurit lisäävät Suomen houkuttelevuutta

- **Strategisia vahvuusaloja tukevat infrastruktuurit**
- **Suurteholaskennan kapasiteetin päivittäminen**

Keskeistä on mahdollistaa kansallisten strategisten kärkien mukaisten huippukeskittymien ja yhteiseen käyttöön soveltuvan TKI-infran kehittäminen riittävällä, pitkäjänteisellä rahoituksella. Tämän suunnitelmalliseksi toteutumiseksi eteläisen Suomen maakunnilla on valmiutta laatia yhteistyössä valtion kanssa eteläisen Suomen alueen kattava, resursoitu TKI-strategia.

Kansainvälinen yhteistyö ja kansainvälisen T&K-rahoituksen hyödyntäminen lisääntyvät

- **EU:n T&K-yhteistyö**
- **Muu kansainvälinen T&K-yhteistyö**

Eteläisen Suomen TKI-toimijoilla olisi merkittävää potentiaalia hyödyntää kilpailtua EU-rahoitusta nykyistä enemmän, ennen kaikkea laajentamalla hakijajoukkoa. Nyt EU-rahoituksen kotiutus on keskittynyt suhteellisen suppealle toimijajoukolle. Korkeakoulujen, tutkimuslaitosten, kaupunkien/kuntien sekä etenkin yritysten mahdollisuuksia ja resursointia valmistella kilpailukykyisiä EU-hakemuksia tulee vahvistaa.

EU-hankkeiden vastinrahoituksen lisäksi tärkeää olisi myös luoda kansallinen valmistelurahoituksen tukimuoto kilpailuille EU-tason hankkeille. Painotetaan valmistelurahoitusta mm. Eteläisen Suomen maakuntien älykkään erikoistumisen strategioiden kärkien mukaisiin hankkeisiin.

TKI-hankkeiden vastinrahoitusta tulisi lisätä niin, että myös kaupungit, niiden kehittämissyhtiöt sekä alueet voivat sitä hakea. Business Finlandin yrityksille suunnatun hankevalmistelurahoituksen riskinottokyvyn nostaminen TKI-rahoituksessa sekä EU-rahoituksen hakemiseen suunnattujen tukipalveluiden resursoinnin varmistaminen on myös erittäin tärkeä näkökohta.

T&K-toiminnan strategiset valinnat rakentavat Suomen tulevaisuuden menestystä

Strategisten valintojen osalta Varsinais-Suomen liitto korostaa panostuksia sekä nykyisten että ennakoitujen tulevien kasvualojen TKI-työhön. Strateginen valinta tulee tehdä niille aloille, joilla on vahvin kasvupotentiaali ottaen samalla huomioon vihreän siirtymän, tekoälyn ja digitalisaation sekä kansainvälisen toimintaympäristön edellyttämät panostukset (vientinäkökulma). Varsinais-Suomi korostaa esimerkiksi lääke- ja terveystieteiden ja ao. teknologioiden kasvupotentiaalia, ruokaketjun merkittäviä mahdollisuuksia sekä laajasti teknologian (meriteknologian) näkökulmia ei vain talouskasvun näkökulmasta mutta myös huoltovarmuusnäkökulmasta

Huomiot muihin suunnitelman osioihin:

Mahdolliset huomiot suunnitelman seurantaan (luku 4)

Yhtenä seurannan lähteenä on tarkoitus käyttää Tilastokeskuksen tutkimus- ja kehittämistoiminnan vuositilastoja. Niissä yritysten TKI-panostusten määrä perustuu yritysten omiin ilmoituksiin. Vastaamisinnokkuudessa voi olla toimialoittaisia ja alueellisia eroavaisuuksia. Yritysten ilmoittamat TKI-panostukset kohdentuvat usein pääkonttorin sijainnin mukaan. Käytännössä tämä kohdentaa panostuksia pääkaupunkiseudulle eikä tuo näkyviin kaikkia muilla alueilla tehtäviä merkittäviäkin TKI-panostuksia. Tutkimus ja kehittämistoiminnan seuranta tulee kehittää niin, että tiedon alueellinen tarkkuus ja luotettavuus paranevat.

Mahdolliset huomiot TKI-toimintaympäristön kehittämiseen (luku 5)

Tavoite vahvistaa TKI-toimintaympäristön kehittämisessä poikkihallinnollista yhteistyötä valtioneuvostotasolla on kannatettava kokonaiskuvan luomiseksi ja eri näkökulmien mukaantulon varmistamiseksi.

Meneillään olevassa teollisuuspoliittisen strategian valmistelussa tulee huomioida alueiden ominaispiirteet sekä niiden erilaiset lähtökohdat ja mahdollisuudet tuottaa vaikuttavaa TKI-toimintaa.

Partanen Jouni
Varsinais-Suomen liitto